

Motion till riksdagen

1987/88:Jo269

av Karl Erik Olsson m. fl. (c)
om trädgårdsnäringen

Mot.
1987/88
Jo269-275

Inledning

I år kommer de svenska konsumenterna att äta frukt och grönsaker till ett värde av 15 miljarder kronor. En liten andel av dessa produkter odlas direkt av hushållen. Merparten importeras.

Den svenska trädgårdsnäringen erhöll år 1985 mindre än 10 % av det totala konsumtionsvärdet som ersättning för sina produkter.

Lönsamheten i trädgårdsnäringen har minskat under den sista tioårsperioden. Näringen har dock svarat på de allt lägre producentpriserna med en årlig produktivitetsökning.

En beräkning av konsumtionsvärdet i fasta priser visar att värdet minskat. Frukt och grönsaker har blivit allt billigare livsmedel för konsumenterna.

Frukt och grönsaker är en viktig del av kosten. Ur näringssynpunkt är det viktigt att andelen frukt/grönsaker ökar ytterligare.

Framtiden för trädgårdsnäringen kommer att vara beroende av tre faktorer: världsmarknadspriserna på trädgårdsprodukter, energipriserna och arbetskraftskostnaderna.

En samordnad trädgårdspolitik

I motion 1986/87:Jo:428 krävde centerpartiet en utredning för en samordnad politik för trädgårdsnäringen. Riksdagen avtog vårt krav. Skälen härför framgår av jordsbruksutskottets betänkande JoU:20 vari anförs "Utskottet får erinra om att riksdagen våren 1979 antog riktlinjer för trädgårdsnäringen... Till grund för ställningstagandet låg ett förslag som framlagts av 1974 års trädgårdsnäringsutredning... Därvid fastlades såväl ett producentmål som ett konsumentmål, men icke något beredskapsmål... Utredningens senare betänkanden har blott i mindre grad lett till åtgärder från statsmakternas sida. Ett skäl härtill har varit att trädgårdsnäringens internationella konkurrenskraft stärkts genom den stora devalveringen år 1982."

Inledningsvis refererar utskottet i betänkandet till långtidsutredningen som i bilaga 13 behandlar bl. a. trädgårdsnäringen. Av denna framgår följande (s. 67):

1. Avseende en samordnad politik för trädgårdsnäringen. "En trädgårdspolitik av den typ som finns för jordbrukssektorn saknas inom trädgårdsnäringen. Statsmakterna har nöjt sig med allmänna formuleringar som en

'sund' och 'rationell' produktion."

Inledningsvis redovisas också i bilagan de särskilda problem som utredningen haft vad det gäller att kartlägga trädgårdsnäringens situation. Där anför s t. ex: "Befintlig officiell och annan statistik sätter emellertid starka begränsningar för ambitionsnivån. Aggregerade data för produktion och priser saknas och arbetskraftsstatistiken är närmast obefintlig. Det samma gäller för investeringarna."

Av långtidsutredningens beskrivning framgår således dels att en samordnad politik för trädgårdsnäringen saknas, dels också – vilket är allvarigare – att kunskaperna om näringen är otillräckliga.

2. Avseende näringens internationella konkurrenskraft

Sammanfattningsvis framgår av långtidsutredningen 87 bil. 13 att produktionsvärdet för inhemskt odlade köksväxter, frukter och bär minskat under perioden 1976–1984, att de reala producentpriserna sjunkit *kontinuerligt* (såväl före som efter devalveringen 1982) från 1970 till 1984. Även konsumtionsvärdet i fasta priser har sjunkit.

Den konkurrensfördel som devalveringen enligt jordbruksutskottet innebär för trädgårdsnäringen **synes** inte tydligt framgå av de data som långtidsutredningen presenterat. Detta kan naturligtvis vara beroende av de brister rörande uppgifter om näringen som utredningen påtalat.

De eventuella positiva effekter som devalveringen möjligen kan ha medfört för trädgårdsnäringen kan enligt tillgängliga uppgifter inte varit så stora att de kompenserat näringen allmänt.

De av utskottet angivna skälen för att nu avstå från att genomföra angelägna reformer inom trädgårdsnäringen kvarstår därmed inte längre till någon del.

Trädgårdsnäringens framtid

Såväl långtidsutredningen som jordbruksutskottet påtalar att trädgårdsnäringen kan komma att ställas inför stora problem den närmaste tioårsperioden. Utredningen förutspår en betydande nedbantning av näringen. Relativpriserna antas komma att minska, vilket påverkar producentvärdet. Lönsamheten i trädgårdsnäringen kommer därmed att bli än sämre än i dag.

Långtidsutredningen har tydligt påvisat bristerna i den nu förda politiken för trädgårdsnäringen och därmed också behovet av en samordnad politik för trädgårdsnäringen så som centerpartiet tidigare krävt.

Vi återupprepar därför nu detta krav.

Centerpartiet anser att arbetet därvid bör utgå från att formulera aktuella delmål för näringen såväl av konsumentpolitisk art som producentinriktade sådana. Sjävklat skall även beredskapsskal vägas in i en samlad bedömning.

Trädgårdsodlingen är huvudsakligen koncentrerad till södra och mellersta Sverige. Det är viktigt att formulera en politik som understödjer etablering av trädgårdsföretag även i övriga delar av landet. Detta skulle vara en viktig del i ett väl fungerande program för landsbygdsutveckling.

Centerpartiet har i ett antal motioner utvecklat synpunkter på och förslag till insatser för en positiv landsbygdsutveckling. Vi hänvisar här till dessa motioner.

Mot. 1987/88
Jo269

De svenska produkternas kvalitet

De svenska produkterna håller en hög kvalitet. Med anledning av den årliga kartläggning avseende förekomst av vissa bekämpningsmedel m. m. som SLV redovisar finns även fog för påståendet att svenska varor är producerade på ett sätt som är säkrare för konsumenterna och kan därmed anses ha en högre kvalitet än de importerade.

Centerpartiet har i en motion om mat för människor, om konsument- och livsmedelspolitiken presenterat förslag i syfte att stärka konsumentinflytandet och konsumentskyddet avseende livsmedel.

Miljöförbättrande åtgärder inom trädgårdsnäringen

Även inom trädgårdsnäringen tvingas brukarna använda kemiska växtskyddsmedel. Såväl odlarna som konsumenterna känner en oro för att medlen kan ge långsiktiga skador på miljön. Kontrollen på att trädgårdsprodukterna inte innehåller rester av bekämpningsmedlen visar dock att trädgårdsodlarna hanterar medlen varsamt.

Trots detta har trädgårdsnäringen utvecklat ett antal metoder för att bekämpa främst skadeinsekter med biologiska metoder. Ofta är det enskilda odlare som tagit initiativ till detta. Odlarna söker nu också effektiva biologiska metoder för att kunna bekämpa svampar m. fl. organismer.

Trädgårdsnäringen erlagger, liksom jordbruket, särskilda avgifter på växtnäring och växtskyddsmedel. När dessa avgifter infördes beslutade riksdagen att intäkterna skulle användas för forskning och utveckling av miljövänliga metoder liksom för andra särskilda miljöåtgärder inom näringarna. Enligt vår mening är det angeläget att intäkterna från de avgifter som trädgårdsnäringen svarar för också används för de av riksdagen fastlagda ändamålen.

Riksdagen bör därför besluta att uttala att särskilda resurser skall riktas till miljöförbättrande insatser i trädgårdsnäringen så som ovan anförts.

Skördeskadeskydd

Jordbruket och samhället har tillsammans byggt upp ett skördeskadeskydd som näringen nu kommer att ta ansvar för. Det blir ett katastrofskydd. Ett motsvarande skydd finns inte för trädgårdsnäringen. Detta är enligt vår mening inte tillfredsställande. Ett liknande skydd bör därför byggas upp också för trädgårdsnäringen.

Näringen kan ibland drabbas av skador på grund av kemiska utsläpp eller liknande. Om den drabbade inte kan utpeka den ansvarige för utsläppet får han själv svara för förlusten. Detta är inte tillfredsställande. En särskild form av hjälp för sådana katastrofsituationer är därför angelägen.

Detta bör ges regeringen till känna.

Mot denna bakgrund är det viktigt att trädgårdsnäringen får samma skydd för skördekatastrofer som jordbruket.

Detta bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Mot bakgrund av vad i motionen anförts hemställer vi

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en samordnad politik för trädgårdsnäringen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användningen av avgifterna på växtnäring och växtskyddsmedel,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för katastrofhjälp.

Stockholm den 26 januari 1988

Karl Erik Olsson (c)

Karl-Anders Petersson (c)

Kerstin Göthberg (c)

Agne Hansson (c)

Lennart Brunander (c)

Bertil Jonasson (c)